

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Fylkesmannen i Trøndelag
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Vår dato: 13.11.2019
Vår ref.: 201839898-6
Arkiv: 313
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Ellen Lian Halten
22959918/elha@nve.no

NVE trenger mer informasjon om verdifullt og truet naturmangfold i Hoplavassdraget i Levanger kommune

Vi viser til brev av 18.2.2019 der dere anmoder NVE om at vannuttak fra Hoplavassdraget konsesjonsbehandles.

Fylkesmannen oppsummerer anmodningen slik:

«Tørrelagte gyteplasser for aure, vekst av blågrønnbakterier samt endret plantesamfunn tyder på at vannstanden i Hammervatnet periodevis er så lav at den strider med allmenne interesser og målene i vannforskriften. NVE anmodes som konsesjonsmyndighet etter vannressursloven å kalle vannuttaket fra Hoplavassdraget inn til konsesjonsbehandling.»

For å kunne kalle inn vannuttak fra Hoplavassdraget til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66, tredje ledd må det foreligge sterke miljømessige hensyn. Før NVE kan vurdere om vannuttak i vassdraget skal kalles inn til konsesjonsbehandling etter vannressursloven trenger vi mer informasjon om verdifullt og truet naturmangfold tilknyttet vassdraget, og Fylkesmannens vurderinger av hvordan redusert vannføring i Fossingelva og Hopla/Hoplaelva, og redusert vannstand Hammervatnet kan påvirke verdifullt og truet naturmangfold tilknyttet vassdraget.

Hammervatnet naturreservat, rødlistede fuglearter og ramsarområdet Innherred ferskvannssystem

Forskrift om fredning av Hammervatnet naturreservat ble vedtatt ved kongelig resolusjon 14.12.1984. Naturreservatet ble opprettet for å bevare «et viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området». Området ble i 2013 utpekt til ramsarområde, som et av tre delområder i Innherred ferskvannssystem. De rødlistede fugleartene sothøne (VU), horndykker (VU), makrellterne (EN), vipe (EN) er påvist i Hammervatnet. I brev av 18.2.2019 skriver dere bl.a. at:

«Fylkesmannen har mottatt bekymringsmeldinger mht. vannmiljøtilstanden i Hammervatnet. Henvendelsene omhandler bl.a. lav vannstand sommers tid, tørrelagte gyteplasser for ørret og

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

kraftig vekst av bl.a. takrør rundt vatnet. Sommeren 2018 hevdes det at vannstanden var 90 cm lavere enn normalt.

NVE trenger mer informasjon om hvordan lav vannstand i Hammervatnet kan påvirke naturreservatet og om eventuelle påvirkninger kan være i konflikt med bestemmelser i verneforskriften til naturreservatet. Vi behøver informasjon om redusert vannstand kan påvirke bestandene av de rødlistede fugleartene som er påvist ved Hammervatnet, og som har sine leveområder i våtmark/innsjø/elver. Videre trenger vi også informasjon om bakgrunnen for at naturreservatet i 2013 fikk status som ramsarområde. Vi ønsker også en vurdering fra Fylkesmannen om periodevis redusert vannstand i Hammervatnet kan medføre at forpliktelser i Ramsarkonvensjonen (Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitat) ikke blir oppfylt.

Elvemusling i Fossingelva

NVE har mottatt informasjon fra Fylkesmannen om bestanden av elvemusling i Fossingelva. Bestanden ble i 2006, på oppdrag fra Levanger kommune, undersøkt av Berger feltBIO. I følge rapporten er arten påvist fra cirka 250 meter nedstrøms Hoklingen og helt ned til utløp i Hammervatnet. Selv om det fortsatt står mange elvemuslinger i midtre – og nedre del Fossingelva beskrives bestanden som sterkt «forgubbet». Det er ikke registrert en eneste musling under 50 mm. Dette indikerer svært dårlig, eller ingen rekruttering de siste 30 årene. Situasjonen for elvemusling er kritisk og bestanden står i fare for å dø ut dersom miljøbetingelsene ikke blir bedre, slik at naturlig reproduksjon kommer i gang. I Fossingelva er det rimelig å anta at det er stasjonær ørret som er vertsfisk for elvemuslinglarver (glochidie) i den perioden disse parasitterer gjellene til laksefisk. I rapporten fra Berger feltBIO blir periodevis dårligvannkvalitet og fysiske barrierer som hindrer stasjonær ørret i å vandre pekt på som mulige årsaker til dårlig rekruttering. Disse fysiske barrierene er bl.a. rester av gamle dammer og andre installasjoner fra eldre virksomhet langs Fossingelva som flere små kraftverk, fløtning, sagbruk, snortrekk (for tresking og annet tungarbeid) og fargerier.

Levanger kommune fikk den 21.1.1966, i medhold av lov om vassdragene av 15 mars 1940 § 17, tillatelse til å «*ekspropriere nødvendig vann, grunn og rettigheter for anlegg og drift av vannverk med inntak i Hoklingen, derunder å regulere Hoklingen-Movatn 3 m under kote 88. I Fossing elv skal det til enhver tid opprettholdes en minstevannføring på 0,5 m³/s målt ved utløpet av Hoklingen.*»

Det finnes en hydrologisk målestasjon i Fossingelva. Denne er plassert cirka 2,5 km nedstrøms elvas utløpet fra Hoklingen. Vannføringsdata fra denne målestasjonen viser at vannføringen i Fossingelva i perioder har vært på cirka 400 l/s. Dette var bl.a. tilfelle fra midten av mai til midten av august i 2018. NVE følger opp brudd på slipp av minstevannføring.

NVE har benyttet lavvannsapplikasjonen NEVINA for å beregne lavvannsindekser for denne delen av vassdraget. Ved utløpet av Hoklingen er nedbørfeltet på 160 km². Middelvannføring er beregnet til 4641 l/s, alminnelig lavvannføring er beregnet til 771 l/s, mens 5-persentilen for sommer- og vinterperioden er hhv. 851 l/s og 755 l/s.

NVE ønsker Fylkesmannens vurdering av hvordan perioder med lav vannføring i Fossingelva og lav vannstand i Hammervatnet kan påvirke bestanden av elvemusling i Fossingelva, spesielt hvordan dette kan påvirke rekruttering.

Laks og sjørret i Hopla

NVE har i e-post av 11.9.2019 rettet en henvendelse til Fylkesmannen med spørsmål om bestandsutviklingen for laks og sjørret i Hoplavassdraget. I e-posten henviste NVE til rapporten «*Fisk og forurensning i Hoplavassdraget- Levanger 1987*». Rapporten er utarbeidet av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. I rapporten er Hopla/Hoplaelva omtalt slik:

«Hoplaelva renner fra Hammervatnet ut i Åsenfjorden. Den er 6-7 meter brei og dyp med grov stein i botn. Det ligger et settefiskanlegg ved elva.

Ungfisktettheten er ikke beregnet, men tilfeldig elfiske i nedre del tyder på høy tetthet (sjøaure, laks, rømt regnbueaure). Det er også observert mye fisk under vannprøvetakingen ved utløpet av Hammervatnet.

Hoplaelva er lite forurensset (13 µg P/l, 640 µg N/l, < 10 tarmbakterier pr 100 ml).»

Videre i e-posten viste NVE til bestandsstatus for laks og sjørret i vassdraget i Lakseregisteret. For laks er bestandstilstanden oppgitt til «*ikke selvreproduserende*», mens for sjørret er oppgitt til «*ingen bestand*». For sjørret står «*settefiskanlegg*» oppført som påvirkningsfaktor, mens det ikke er oppført noe på laks. I tidligere nevnte e-post spurte NVE om følgende: «*Hva har skjedd siden 1988? Har de negative bestandsutviklingene skjedd gradvis? Er det etter deres oppfatning kun vannuttaket til settefiskanlegget som påvirker bestandene, eller er det andre påvirkningsfaktorer som spiller inn?*» NVE mottok den 16.9.2019 dette svaret fra Fylkesmannen: «*Den anadrome strekningen på Hopla er kun ca 100 meter. Vi regner ikke med at det er en egen laksestamme der. Gjennom årene er det registrert rømte laksunger i Hopla fra settefiskanlegget ved utløpet. Det kan også være tilfeldig oppvandring av vill gytelaks og sjøaure.*» Ut fra denne tilbakemeldingen er det uklart for NVE om det noen gang har vært stedegne bestander av laks og sjørret i vassdraget, eller om det hele tiden, i tillegg til oppgang av rømt oppdrettsfisk, har dreid seg om tilfeldig oppvandring av vill gytelaks og sjørret. Har laks og sjørret tidligere kunne vandre opp i Hammervatnet og videre opp i vassdraget? Dersom Hoplavassdraget tidligere har hatt egne bestander av laks og sjørret ønsker NVE en vurdering fra Fylkesmannen på hva som kan være årsaken(e) til at bestandene i dag er borte fra vassdraget.

Oppsummering

For å kunne kalle inn vannuttak fra Hoplavassdraget til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66 tredje ledd, må det foreligge sterke miljømessige hensyn. NVE trenger mer informasjon om verdifullt og truet naturmangfold tilknyttet vassdraget.

NVE trenger mer informasjon om følgende:

- Hvordan lav vannstand i Hammervatnet kan påvirke Hammervatnet naturreservat, og om eventuelle påvirkninger kan være i konflikt med bestemmelser i verneforskriften til naturreservatet.
- Informasjon om hvordan redusert vannstand kan påvirke bestandene i Hammervatnet av de rødlistede fugleartene sothøne (VU), horneddykker (VU), makrellterne (EN), vipe (EN) og eventuelt andre sjeldne/truede arter.
- Informasjon om bakgrunnen for at naturreservatet i 2013 fikk status som ramsarområde.
- Vurdering fra Fylkesmannen om periodevis redusert vannstand i Hammervatnet kan medføre at forpliktelser i Ramsarkonvensjonen ikke blir oppfylt.

- Fylkesmannens vurdering av hvordan perioder med lav vannføring i Fossingelva og lav vannstand i Hammervatnet kan påvirke bestanden av elvemusling i Fossingelva, spesielt hvordan dette kan påvirke rekruttering.
- Dersom Hopla/Hoplaelva tidligere har hatt egne bestander av laks og sjørret ønsker NVE en vurdering fra Fylkesmannen på hva som kan være årsaken(e) til at bestandene i dag er borte fra vassdraget.

Med hilsen

Gry Berg
seksjonssjef

Ellen Lian Halten
seniorrådgiver

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.